

PRIVAT

Update

SVEA

#1 2021

*Snabba klipp på
börsen är svårare
än du tror*

Våga prata pengar

*De dolda utgifterna
svenskarna skäms
över*

**Börja plugga igen?
Det är aldrig för sent!**

5

GODA RÅD
för att slippa
Kronofogden

**AIK:s jakt på
nästa unga stjärna**

Träffa Lucas Forsberg och Serina Backmark

10 AIK:s jakt på nästa unga stjärna

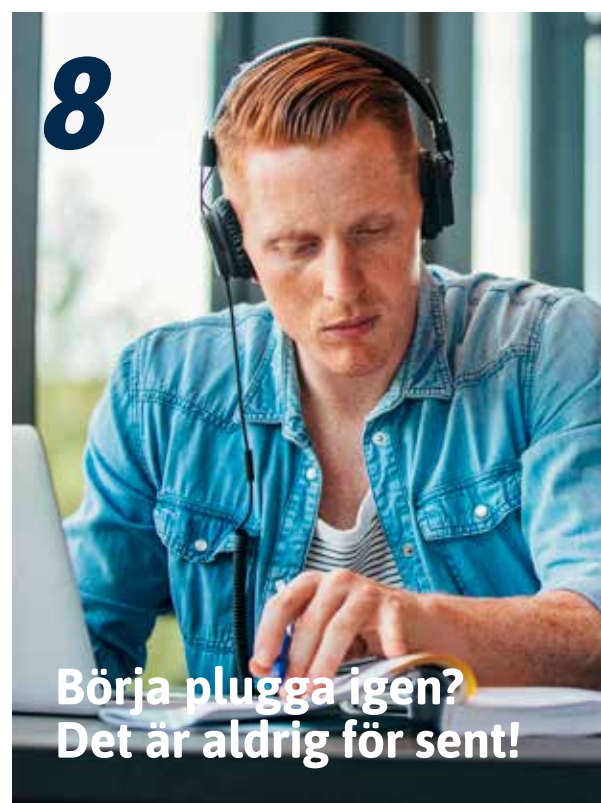
8

Våga prata pengar

20

Vänta inte med husaffärer

8

Börja plugga igen?
Det är aldrig för sent!

5 goda råd för att slippa Kronofogden	4
De dolda utgifterna svenskarna skäms över	6
Börja plugga igen? Det är aldrig för sent!	8
AIK:s jakt på nästa unga stjärna	10
Våga prata pengar	13
Så kommer svenskarna nätshoppa efter pandemin	14
Så många lånar pengar av nära och kära	16
Ansökan om skuldsanering ökar bland unga	18
Snabba klipp på börsen är svårare än du tror	20
Vänta inte med husaffärer - trots osäker marknad	22
Tillägglån utan att flytta hela lånet till ny bank	24
Digitalt är det nya normala i mäklarbranschen	26

4

5 goda råd för att slippa Kronofogden

16

Ansökan om skuldsanering ökar bland unga

18 Snabba klipp på börsen är svårare än du tror

Update utges av Svea Ekonomi, Evenemangsgatan 31, 169 81 Solna
Telefon 08 735 90 00 Ansvarig utgivare och chefredaktör Ulf Callerström
E-post ulf.callerstrom@svea.com Texter Editor Media, Spoon, Svea Ekonomi
Layout Jörgen Melin Foto Svea Ekonomi, Adobe Stock m fl Illustrationer Anna Windborne Tryck NogaGruppen/Reusner på miljövänligt papper Webbsida svea.com

Glädje och stolthet – eller skuld och skam

Pengar är källa till glädje – när man har dem. Brist på pengar gör ingen glad, men både rika och fattiga dras med känslor som skuld och skam när det gäller ekonomi, visar det sig. I det här numret av Update tar vi upp detta ämne i flera artiklar.

Det finns de som har hemligheter för sin partner. Någon har ett skåp i förrådet fullt med skor, oanvända och med prislappen kvar. En annan smyger upp på natten för att spela nätpoker. Men de tillhör trots allt inte någon särskilt stor grupp – en undersökning som Svea låtit Novus göra visar att majoriteten inte har några utgifter som deras partner inte känner till.

Men ändå. Allt fler unga hamnar hos Kronofogden eftersom de inte har betalt sina räkningar. En stor del av dessa räkningar har uppkommit på grund av spel, men den allra vanligaste anledningen är egentligen inte slöseri. Det är dålig kunskap om budget, räntor och avbetalningar. Skolan har inte privatekonomi på schemat, i alla fall inte på gymnasiet. Föräldrar pratar inte med sina tonåringar, och tonåringarna skäms över att inte klara sig på egen hand utan hamnar i skuldfällan. Men hur ska de veta hur man sköter sin ekonomi om ingen lär dem? Det är för mig en gåta.

Vi på Svea har i många år delat med oss av vår kunskap till unga genom att besöka gymnasieklaser, stötta Ungt Företagande och ta fram fakta som är tänkt att hjälpa föräldrar utbilda barnen. Men om man inte vågar prata om pengar – då faller alla våra försök platt. Så jag säger som Sebastian Bernhardsson på Kronofogden: Våga prata om det hemligaste. Det löser många knutar.

För pengar kan ju vara roligt också. Tjäna in dem är kul, man blir stolt när man ser hur de växer och det är spännande att upptäcka att man plötsligt har sparat ihop så mycket att man vågar investera en del i aktier. Men då gäller det att vara långsiktig och tänka klokt. Det skriver vi också om på följande sidor.

Trevlig sommar!

Lennart Ågren
Vd, Svea Ekonomi

Förr sparade man till en tv, idag köper man på kredit.

”Stoppa inte huvudet i sanden, prata med inkassobolaget om du inte kan betala.”

Stefan Ericson

5 goda råd för att slippa Kronofogden

Under pandemin har svenskarnas totala skuldbelopp hos Kronofogden stigit rejält. Nästan en halv miljon svenskar var så sena med sina betalningar att kraven gick till Kronofogden under 2020. Det gäller att agera i tid för att slippa hamna i den statistiken. Här är fem goda råd.

Kronofogden publicerar regelbundet siffror över de krav på obetalda skulder som kommer in. När pandemin slog till vårvintern 2020 trodde många bedömare att antalet skulder skulle stiga kraftigt. Men så blev det inte – statistiken visar att ökningen av antalet skulder inte blev så stor. Det är den goda nyheten.

Men det finns en också annan sida av saken: Det totala skuldbeloppet som ligger hos Kronofogden har däremot stigit brant under de senaste fyra åren, och med 3,3 procent bara

under 2020.

Eftersom det totala skuldbeloppet växer, medan antalet personer som är skyldiga pengar inte gör det i samma utsträckning, drar Kronofogden slutsatsen att de som redan har betalningsproblem drar på sig fler och större skulder.

Den som inte kan betala sina skulder riskerar att få en så kallad betalningsanmärkning, vilket innebär att ditt namn hamnar hos upplysningsföretagen, där du uppges vara icke kreditvärdig. Det innebär i sin tur att

du inte får handla på kredit, vilket gör att du måste betala kontant när du e-handlar, du får inte teckna mobilabonnemang eller exempelvis hyra bil. Livet blir mycket krångligare.

Attityden till lån har förändrats

Stefan Ericson är Sveas betalningsexpert och den som vet allt om svenskarnas betalningsvanor och skulder.

– Det har blivit väldigt lätt att låna pengar, samtidigt som attityden till lån har förändrats. Förr sparade man till en tv innan man köpte den. I dag

köper man på kredit även om man har pengar på banken, säger han.

Så vad ska man göra för att slippa hamna hos Kronofogden? Här kommer fem goda råd som Stefan Ericson delar med sig av.

Så undviker du Kronofogden

1 Se till att du har råd med din livsstil. Spara lite varje månad till en buffert. Amortera av på dina lån. Och låna aldrig för att betala ett annat lån.

2 Om du får en betalningspåminnelse: Betala snabbt inklusive påminnelseavgiften på 60 kronor. Går skulden till inkasso tillkommer ytterligare 180 kronor i avgift

och går den till Kronofogden stiger avgiften ytterligare 680 kronor.

– Många stoppar huvudet i sanden om de inte kan betala, men det är mycket bättre att ringa upp företaget du har skuld till och säga som det är: Du har inga pengar just nu. Be om anstånd tills du får lön och/eller en avbetalningsplan. Många drar sig för det samtalet eftersom de tror att fordringsägaren (alltså den du har skuld till) kommer att säga nej. I verkligheten går företagen nästan alltid med på anstånd och avbetalningsplan, säger Stefan Ericson.

3 Om skulden ändå går vidare till Kronofogden, tänk på att du aldrig kan göra upp om anstånd eller avbetalningsplan där. Men du kan alltid gå tillbaka till fordringsägaren eller inkassoföretaget och förhandla.

4 Undvik det vanligaste felet – att stoppa huvudet i sanden. Det kan leda till att skulden förföljer dig resten av livet om du inte lyckas få skuldsanering.

– Det finns visserligen en preskriptionstid på fem år, men då krävs att fordringsägaren absolut inte får tag i dig på hela den tiden. Det är i praktiken mycket svårt, säger Stefan Ericson.

5 Ta inte snabbblån, exempelvis genom sms. Den formella benämningen på den typ av lån är högkostnadskrediter, och även om de företag som ger ut lånen sedan några år inte kan ta ut räntor på tusentals procent, är de ändå alldeles för dyra. Undvik!

De dolda utgifterna svens karna skäms över

Var tionde svensk döljer utgifter för sin partner, det visar vår undersökning. De främsta anledningarna till att man dolt utgifter är skam och att man inte anser det vara partners ensak. Drygt var sjätte menar att de tyckte att kostnaden var för stor. Kvinnor är dessutom de som i högre grad än män döljer utgifter för sin respektive.

Olika intressen innebär olika prioriteringar i vad man lägger pengarna på. Vår undersökning visar att nästan var tionde svensk har dolt utgifter från sin partner. Vad för utgifter som dolts varierar men en av de vanligaste, och fullt förståeliga, anledningarna till att man hållit utgiften hemlig är för att det rört sig om en present. Lika många svarar att en klädshopping har varit upphov till att hemlighålla en utgift. Därefter är det spel, lån/skulder och restaurangbesök man valt att undanhålla för sin partner. Kvinnor döljer oftare kostnader om kläder medan män i högre grad döljer utgifter om spel.

Orsakerna till varför man haft dolda utgifter varierar också. De två vanligaste orsakerna är att man skämts över utgiften eller att man inte anser att det är den andra partens ensak. Drygt var tionde menar att utgiften helt enkelt varit för stor och att man därför inte valt att prata om den med sin partner. För de i åldern 20 till 39 är skammen kring utgiften vanligare, medan det för de mellan 40 och 60 är vanligast att man inte anser det vara partners ensak.

– När man som partners har en delad eller gemensam ekonomi är det viktigt att känna att man får förvalta sin del utan att känna skam eller skuld. Att konsekvent dölja utgifter leder i längden bara till något negativt. Prata istället om utgifterna och bemöt varandras intressen och kostnader med respekt. Om utgifterna leder till problem så prata om det gemensamt och se vad ni tillsammans kan göra för att förändra beteendet, säger Emma Lindgren, expert på digital konsumtion, Svea Ekonomi.

Så här svarade deltagarna
Vilka eventuella typer av utgifter har du dolt för en partner?

Orsak	Totalt
Kläder	2 %
Presenter	2 %
Spel	1 %
Lån/skulder	1 %
Mat/restaurangbesök	1 %
Godis	0 %
Annat	2 %
Har inte dolt några utgifter för en partner	77 %
Har aldrig haft någon partner	10 %
Vet ej	3 %

Varför dolde / döljer du utgifter för en partner?

Orsak	Totalt
Jag skämdes över utgiften	36 %
Det var inte min partners sak	36 %
Det var en överraskning	20 %
Utgiften var för stor	15 %
Jag fick inte lägga pengar på det för min partner	15 %
Utgiften var för liten	9 %
Det var en olaglig utgift	0 %
Annan anledning	11 %
Vet ej	2 %

Om undersökningen

Undersökningen är genomförd av Novus på uppdrag av Svea under perioden 9–14 maj 2020. Totalt har 1 012 svenskar mellan 20 och 60 år via en webbenkät deltagit i undersökningen. Undersökningen är statistiskt säkerställd och representativ på riksnivå.

Börja plugga igen? Det är aldrig för sent!

Coronapandemin har lett till förändringar på arbetsmarknaden – både positiva och negativa. Ovissheten om framtiden får fler att fundera över att byta karriär för gott. Här är vad som gäller för dig som vill börja plugga igen.

Hur ser möjligheterna ut för dig som vill utbilda dig till något helt annat än det du gör idag? Antalet sökande till högskolan är rekordhøgt. Regeringen har tillfört pengar för nära 19 000 nya utbildningsplatser för 2021 så att fler ska kunna studera vid universitet och högskolor. Även möjligheten att gå kortare kurser och vidareutbildningar har utökats.

Stort intresse för vårdutbildningar

Trots den höga pressen på sjukvårdspersonal under pandemin ökar intresset för utbildningar inom vården. Störst ökning syns vid läkar- och sjuksköterskeutbildningar runt om i landet. Antalet ansökningar inför förra höstens antagning till läkarprogrammet ökade med 23 procent jämfört med

samma period förra året. Sjuksköterskeprogrammet har också fått ett rejält lyft i statistiken jämfört med föregående år, där antalet sökande ökade med 26 procent.

Resursmässigt tillfördes 944 miljoner kronor 2020 och 1 174 miljoner kronor 2021 inklusive studiemedel för satsningar inom högskola och universitet. 30 miljoner satsas på korta

Det här gäller för studiemedel

Studiemedel består av två delar: bidrag som du får, och lån som du måste betala tillbaka.

Studiemedel är till för dig som studerar på till exempel högskola, universitet, Komvux eller yrkeshögskola. Om du läser på grundskole- eller gymnasienivå kan du få studiemedel från och med hösten det år du fyller 20.

För studiemedel gäller att du kan ha rätt till bidrag till och med det år du fyller 56. Men från och med det år du fyller 47 minskar antalet veckor som du kan ta studielån. För bidragen på gymnasiet varierar åldersgränserna något. Åldersgränsen kan komma att ändras. Regeringen har föreslagit att rätten till studiemedel och studiestartsstöd ska höjas till 60 år från 2022.

Studiestartsstöd kan du få om du är mellan 25 och 56 år. Det är ett bidrag som gör det möjligt för vissa arbetslösa att under en kortare tid studera på Komvux eller folkhögskola. Det är din hemkommun som i första hand bedömer om du tillhör målgruppen för studiestartsstöd.

Hur mycket pengar du får beror på din studietakt, hur många veckor du studerar och vilken inkomst du har. Om du studerar på heltid kan du som längst få studiestartsstöd i 50 veckor. Studerar du på deltid räknar CSN om veckorna utifrån det.

För att du ska ha rätt till studiestartsstöd måste du uppfylla vissa krav. Även den utbildning du vill gå måste uppfylla kraven. Några av kraven utreds av din hemkommun, resten utreder CSN:

- ✓ Du ska vara arbetslös
- ✓ Du har kort tidigare utbildning
- ✓ Du får inte ha haft studiemedel från CSN under de senaste tre åren
- ✓ Du måste studera minst 50 procent i minst tre veckor
- ✓ Du måste vara mellan 25 och 56 år
- ✓ Du får inte ha vissa andra ersättningar
- ✓ Du måste vara registrerad på dina kurser
- ✓ Du som har vårdnaden om barn kan få mer bidrag. Det kallas tilläggsbidrag.

Läs mer på csn.se

Flera av kurserna fokuserar på att möta behovet av ökade kunskaper inom klimatomställning och digitalisering. Kurser och kurspaket riktas också till de branscher som drabbats hårdast till följd av pandemin.

Vägen till vården

Om du vill jobba som sjuksköterska ska du studera sjuksköterskeprogrammet vid ett universitet eller en högskola. Grundutbildningen är tre år (180 högskolepoäng) och leder till en yrkesexamen och en kandidatexamen. Behörighetskraven för sjuksköterskeutbildningen är grundläggande behörighet samt särskild behörighet i matematik 2a / 2b / 2c, naturkunskap 2, samhällskunskap 1b / 1a1+1a2. Eller: matematik B, naturkunskap B, samhällskunskap A.

Om du saknar hela eller delar av gymnasiet kan du läsa in gymnasiebehörighet på folkhögskola med inriktning på att senare gå sjuksköterskeprogrammet. Utbildningarna är på två till sex terminer beroende på dina tidigare studier och arbetslivserfarenhet.

Därefter söker du in till sjuksköterskeprogrammet i en särskild urvalsgrupp för studerande från folkhögskola. För att öka dina chanser att komma in på högskolan så betalar vissa folkhögskolor även ett högskoleprov åt dig. Det betyder att du kan söka sjuksköterskeutbildningen i två olika urvalsgrupper.

Vill du bli undersköterska går du Vård- och omsorgsprogrammet antingen inom gymnasieskolan eller Komvux. Det finns även ett antal yrkesutbildningar som man kan gå för att utbilda sig till undersköterska.

Om du redan är undersköterska och vill vidareutbilda dig till specialistundersköterska inom till exempel –barn-, geriatrik- och akutsjukvård eller kirurgi söker du utbildning inom Yrkeshögskolan.

kurser som kan ge personer som blivit permitterade möjlighet att vidareutbilda sig under permitteringstiden.

Även satsningar på utbildningar inom yrkeshögskolan ger fler möjligheter att utvecklas eller att byta bransch. Under 2020 tillfördes cirka 5 000 fler platser på redan beslutade utbildningar inom yrkeshögskolan.

Regeringen har också infört en försöksverksamhet för en snabbare och mer flexibel väg till en yrkeshögskoleexamen för den som redan har betydande erfarenhet och yrkeskunskaper. Det skulle exempelvis kunna handla om en undersköterska som vill ta klivet till att bli specialistundersköterska.

Serina Backmark

Lucas Forsberg

AIK:s jakt på nästa unga stjärna

”

”Att ha en inställning där man brinner för sin klubb och gör det lilla extra smittar av sig”

Henrik Jurelius

För att bli bäst på fotbollsplanen krävs samma driv som en topp-vd, statsminister eller superentreprenör. AIK är en klubb som letar efter just dessa egenskaper i jakten på nästa stjärna. Vi har träffat två av klubbens yngsta men hårdast arbetande spelare – Lucas Forsberg och Serina Backmark. – Det här är personer som gör allt för att nå sina drömmar, säger Henrik Jurelius, sportchef AIK Fotboll Herr.

Skytteholms IP, en solig torsdag i april. För en modern toppklubb som AIK måste detta med rätta anses vara en sliten anläggning, med halvt fallfärdiga avbytarbänkar och läktarstolar som tappat färg. Det är dock svårt att inte tycka att det finns en charm i anläggningen, likt en gammal boxningsklubb där decennium av blod, svett och tårar sitter i väggarna.

För Lucas Forsberg, 17, har denna plats en närmast mytisk betydelse. Här har hans favoritlag AIK spelat försäsongsmatcher sedan många år. Som barn stod han på Norra Stå på Råsunda tillsammans med sin pappa. Det är alltså inte speciellt konstigt att Lucas – och hela familjen – jublade när han skrev på för AIK tidigare i år.

– Jag har varit supporter sedan jag föddes. Det har alltid varit en dröm att spela i AIK. Det är bland det största som kunde hända mig. Jag fick faktiskt erbjudande från Djurgården men det tackade jag nej till. Det hade inte känts rätt, säger Lucas och blickar ut över Skytteholms IP.

Tog avstånd från att festa

Lucas har dock fått offra en hel del för sin dröm. Han har tvingats ta paus från studierna på gymnasiet – och har nu en vardag som skiljer sig rejält från sina jämnåriga kompisars.

– Jag tog tidigt avstånd från att festa. Om jag har match på lördag vill jag inte offra min återhämtning, det ger mig ingenting. Jag har nog tidigt

fattat att det krävs ett enormt arbete för att nå toppen. Redan som 9-åring tackade jag nej till lördagsgodiset för jag visste att det kunde påverka min insats på planen, säger han.

Det hårda arbetet har dock burit frukt. Forsberg spås en lysande framtid i AIK – men ställer sig själv ödmjuk inför framtiden.

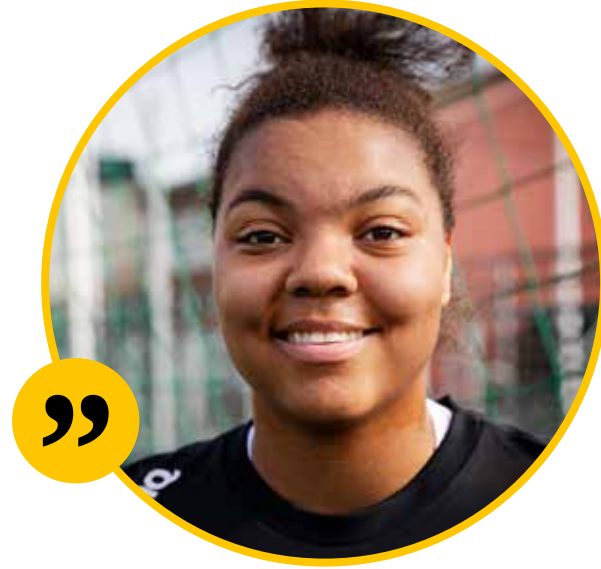
– I år konkurrerar jag med Sveriges bästa högerback, Mikael Lustig. Så jag försöker se på det långsiktigt, jag lär mig så otroligt mycket och skulle jag få chansen att spela från start är jag redo, säger Forsberg och fortsätter:

– Jag har aldrig varit den som svär iväg vid framgångar. Att jag är bra på fotboll gör mig inte till en bättre människa än någon annan.

”Jag fattade tidigt att det krävs ett enormt arbete för att nå toppen.”

Lucas Forsberg

”Hur jag ska nå dit? Det är bara att fortsätta nöta, nöta, nöta.”

Serina Backmark

Genom mitt hårda jobb kan jag inspirera andra.

Att Lucas Forsberg har fått en plats i AIK:s a-lagstrupp är ingen slump. Klubben storsatsar på talanger och har som mål att ha 20-30 procent egenproducerade spelare. Det lönar sig alltså att som Lucas Forsberg tidigt ha ett driv likt en superentreprenör, stjärn-dj eller statsminister. Det berättar Henrik Jurelius, som 2020 tog över som sportchef i klubben. 35-åringen är inget nyförvärv – han har själv arbetat i klubben under många år och är supporter sedan barnsben.

– Att ha en inställning där man brinner för sin klubb och gör det lilla extra smittar av sig på andra spelare, säger Henrik Jurelius.

Han betonar de sunda värderingarna som spelarna fostras i genom ”AIK-stilen”. Detta är ett sätt av leva som genomsyrar hela klubben – från supportrar till sponsorer.

– AIK-supportrar är lojala mot sin klubb, sina spelare men också gentemot sina sponsorer. Svea Ekonomi är en sådan sponsor som stått med i både svåra och bra tider. Det har blivit allmänt känt att de har ett stort AIK-hjärta, säger Jurelius.

Gör allt för att nå sina drömmar

Hur hittar då AIK nästa superstjärna? Henrik Jurelius förklarar att ren och skär talang är långt ifrån den enda

egenskapen han letar efter. Klubben letar efter ett driv utöver det vanliga. – Man kommer enormt långt på engagemang och inställning. Det här är personer som gör allt för att nå sina drömmar. De offrar sina liv för detta. Ta bara Tom Strannegård, som har en fotboll med sig vart han än går. På träningar, mellan träningar och efter match. Man får nästan hålla tillbaka honom lite. Han kommer gå långt.

Serina Backmark

En annan spelare som har ett driv likt en entreprenör är Serina Backmark.

Som 17-åring värvades hon till AIK:s seniortrupp efter att ha fostrats i klubbens ungdomsakademi under flera år. Till skillnad från Lucas Forsberg har hon valt att gå klart gymnasiet – ett val som gör att hon minst sagt har fullt upp.

– Det är svårt att kombinera fotbollen med skolan. Jag missar många lektioner och får sitta på kvällen och ta igen. Det gäller att ha bra planering. Samtidigt känns det inte som en uppostring. När jag tränar eller spelar match gör jag det jag tycker om mest. Men visst har jag lagt ner mycket tid. Från att jag var 10-12 år har jag spelat matcher på helger och kvällar och alltid tränat, säger hon.

Är lugn och stabil

Målet är att spela i England och att

kunna ha fotbollen som heltidsjobb.

– Hur jag ska nå dit? Det är bara att fortsätta nöta, nöta, nöta. Och ha tålamod, säger Backmark.

Just tålamod är något som Serina är extra bra på. Sedan 14 års ålder har hon inte bara hårdtränat fotboll – utan också det mentala. Allt började i ungdomslandslaget.

– Jag fick hjälp av en fotbollssykeolog. Nu jobbar jag dagligen med några övningar jag verkligen tycker funkar. De handlar om att det ska vara okej att göra misstag och tro på sig själv. Som målvakt är det extra viktigt att ha med sig.

Och visst har metoden funkade. Serina själv tycker att den mentala satsningen gett resultat – även på planen.

– En av mina bästa egenskaper som målvakt är att jag är väldigt lugn och stabil när jag spelar – och jämn. Jag har verkligen jobbat på det, att inte stressa fram något.

Solen går i moln på Skytteholms IP. Några ungdomsspelare på väg till träning skämtar i spelargången. Efter att ha pratat med Lucas Forsberg och Serina Backmark står en sak klar; Sveriges nästa superstjärna måste inte bara ha talang och speluppfattning. Att ha ett driv likt en superentreprenör är minst lika viktigt.

Våga prata pengar

Många unga är beredda att dela allt om sitt privatliv på sociala medier. Allt, utom en sak: Det anses skamligt att prata om pengar. Synd, för med större öppenhet skulle färre hamna i skuldfällan. Det tror i alla fall experterna på Kronofogden.

Allt fler unga tvingas känna skuldfällan slå igen, och sen är de fast. För varje månad är utgifterna större än inkomsterna och skulderna växer. Ett sätt att försöka lösa det är att ta ytterligare ett lån, för att kunna betala av de tidigare. På Kronofogden, där obetalda skulder hanteras, ser experterna flera orsaker till ökningen. Så här säger Per-Olof Lindh, enhetschef på avdelningen för skuldsanering:

– Den första boven är att när unga vuxna kommer ut i livet är de tvungna att omedelbart dra på sig fasta kostnader för mobilabonnemang och streamingtjänster, och de mister snart överblicken. Den andra boven är att de saknar kunskap om hur man sköter sin privatekonomi.

Varför saknas kunskap?

– Föräldrarna pratar inte med sina barn om pengar, och skolan har alldeles för lite privatekonomi på schemat. Något litet i högstadiet och oftast inget i gymnasiet, säger Per-Olof Lindh.

Det finns också en annan typ av okunskap: De unga vet inte vart de ska vända sig för att få hjälp. En del kan be sina föräldrar, som då ofta öppnar plånboken och betalar. Men det är inte säkert att det är någon långsiktig hjälp.

Enligt en stickprovsundersökning som Kronofogden låtit göra bland unga vuxna i åldern 18-29 år, och som sökt skuldsanering, säger sig hälften veta om att de kan få hjälp av kommunens budget- och skuldrådgivare – men bara 10 procent går faktiskt dit med sina ekonomiska problem.

– Vår undersökning visar att bara en tredjedel av de skuldsatta unga kommer från socioekonomiskt utsatta grupper. Över hälften uppger att deras föräldrar inte har några ekonomiska problem, och att de har hög utbildning och bra jobb, säger Sebastian Bernhardsson på Kronofogdens avdelning för förebyggande verksamhet.

I familjer där det är ont om pengar kanske det rentav är lättare för föräldrar att involvera barnen i ekonomin,

”Vår undersökning visar att bara en tredjedel av de skuldsatta unga kommer från socioekonomiskt utsatta grupper”

Sebastian Bernhardsson

eftersom alla måste hjälpa till att hålla nere kostnaderna. Men där det finns mer resurser, är det ofta enklare för föräldrarna att bara betala. Barnen kommer då att leva på en standard som är svår att upprätthålla som ung vuxen med eget boende. Om ingen pratar om detta, kan det bli något av en chock när mat, hyra och mobil ska betalas.

En sak som de unga snabbt blir varse när de lämnar hemmet är att det är lätt att få lån. För många blir det lösningen på vad de uppfattar som akuta problem. Det kan röra sig om att kompisarna ska åka på charterresa och man vill följa med, trots brist på pengar. Eller att kompisarna – som har jobb – unnar sig en dyr barrunda en lördagskväll. För många är det tabu att prata pengar och säga ”jag har inte råd”.

Så kommer svenskarna nätshoppa efter pandemin

Illustration: Anna Windborne

I takt med att näthandeln ökar blir leveransalternativen också fler. Hämta hos ombud, gratis hemleverans och upphämtning i butik är leveranssätten som varit vanligast bland svenskarna under pandemin. Men hur kommer vi vilja näthandla framöver? Över hälften uppger att leverans till ombud och gratis hemleveranser kommer vara viktiga även i framtiden. Samtidigt tycker många unga att paketboxar kommer bli viktigare framöver. Det visar en ny undersökning vi gjort tillsammans med Novus.

Under pandemin har svenskarna e-handlat som aldrig förr. Med fler paket i omlopp har efterfrågan på olika leveranssätt ökat och i dag erbjuder många e-handlare sina kunder flera alternativ. Svea är störst i Norden på skräddarsydda betallosningar och har i en ny Novus-undersökning tagit reda på hur svenskarna vill näthandla efter pandemin. Av resultatet framgår det att klassiska alternativet leverans

till paketombud kommer vara fortsatt viktig för en majoritet av svenskarna. Hela 61 procent uppger detta. Därefter vill svenskarna kunna välja gratis hemleverans (54 procent) och upphämtning i butik (40 procent).

Samtidigt skiljer sig preferenserna åt beroende på såväl ålder som kön. Fler kvinnor än män svarar att gratis hemleverans kommer vara viktigt framöver. Sex av tio kvinnor uppger detta jämfört

med fem av tio män. Även i åldrarna 18–49 år skiljer sig preferenserna från befolkningen i stort. Bland annat svarar 33 procent att leverans till paketbox kommer vara viktigt när de ska e-handla efter pandemin, jämfört med 27 procent av svenskarna som helhet.

– Även om en majoritet väljer att hämta ut sina paket hos det lokala ombudet så vet vi att valmöjlighet är viktigt. Smidiga leveranser värderas

högt, vilket är en anledning till att gratis hemleverans kommit att bli ett av de vanligaste leveranssätten. Samtidigt ser vi att unga i större städer väljer paketboxar i allt högre utsträckning. Vi tror att det kommer bli ännu vanligare i takt med att aktörerna som erbjuder denna typ av tjänst blir fler och utökar sitt utbud även i mindre städer, säger Emma Lindgren, expert på digital konsumtion på Svea.

Färre äldre kommer näthandla kläder efter pandemin

Sveas undersökning visar även att en majoritet av svenskarna shoppat kläder och skor på nätet under pandemin. 64 procent uppger detta. Samtidigt kommer endast 55 procent att fortsätta näthandla mode när pandemin är över. Bland de äldre är denna siffra ännu lägre. Endast 35 procent i åldrarna 50–79 år uppger att de kommer handla kläder och skor på nätet efter pandemin. Samtidigt svarar hälften i samma åldersgrupp att de nätshoppat kläder och skor under pandemiåret.

Vill du veta mer, kontakta:

Emma Lindgren, expert på digital konsumtion, Svea Ekonomi
Telefon: 070-752 32 90
E-post: emma.lindgren@svea.com

Om undersökningen

Undersökningen är genomförd av Novus på uppdrag av Svea under perioden 15 – 21 april 2021. Totalt har 1 047 respondenter i åldrarna 18 – 79 år deltagit i undersökningen via en webbbpanel. Resultatet är riksrepresentativt med en signifikansnivå på 95%.

Vilka av följande leveranssätt har du använt dig av när du e-handlat under pandemin? (Flerval)

	Totalt	Man	Kvinna	18-49 år	50-79 år
Leverans till ombud	64 %	60 %	67 %	75 %	50 %
Gratis hemleverans	46 %	39 %	53 %	56 %	33 %
Hämta i butik	42 %	41 %	43 %	47 %	36 %
Hemleverans mot avgift	26 %	26 %	26 %	35 %	15 %
Leverans till paketbox	26 %	22 %	30 %	32 %	19 %
Nattleverans / Early bird	17 %	13 %	21 %	18 %	16 %
Jag har inte e-handlat under pandemin	11 %	13 %	9 %	5 %	19 %
Annat	1 %	1 %	1 %	0 %	3 %
Inget av ovanstående	2 %	3 %	1 %	2 %	3 %
Vet ej	2 %	4 %	1 %	3 %	1 %

Vilka av följande leveranssätt kommer vara viktiga för dig när/om du ska e-handla efter pandemin? (Flerval)

	Totalt	Man	Kvinna	18-49 år	50-79 år
Leverans till ombud	61 %	62 %	59 %	69 %	50 %
Gratis hemleverans	54 %	47 %	60 %	60 %	45 %
Hämta i butik	40 %	41 %	39 %	44 %	34 %
Leverans till paketbox	27 %	26 %	27 %	33 %	18 %
Hemleverans mot avgift	21 %	23 %	20 %	27 %	14 %
Nattleverans / Early bird	15 %	12 %	18 %	17 %	13 %
Jag kommer inte e-handla efter pandemin	6 %	7 %	5 %	2 %	11 %
Annat	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %
Inget av ovanstående	2 %	3 %	2 %	1 %	3 %
Vet ej	6 %	6 %	7 %	6 %	7 %

Vilka fysiska varor/produkter har du e-handlat under pandemin?

	Totalt	Man	Kvinna	18-49 år	50-79 år
Hälsa / Apoteksvaror	61 %	62 %	59 %	69 %	50 %
Dagligvaror	32 %	29 %	36 %	35 %	28 %
Kläder / Skor	64 %	54 %	74 %	73 %	50 %
Skönhet / Hälsa	36 %	20 %	51 %	39 %	30 %
Böcker / Media	36 %	32 %	40 %	37 %	34 %
Hemelektronik	32 %	41 %	23 %	36 %	26 %
Möbler / Heminredning	25 %	24 %	27 %	30 %	18 %
Barnartiklar / Leksaker	20 %	18 %	22 %	25 %	12 %
Sport / Fritid	32 %	34 %	29 %	38 %	22 %
Bil / Båt / Motor / MC-tillbehör	9 %	15 %	3 %	10 %	8 %
Byggvaror	10 %	13 %	7 %	10 %	10 %
Inget av ovanstående	3 %	5 %	2 %	3 %	5 %

Vilka fysiska varor/produkter tror du att du kommer att e-handla efter pandemin?

	Totalt	Man	Kvinna	18-49 år	50-79 år
Hälsa / Apoteksvaror	54 %	47 %	62 %	60 %	46 %
Dagligvaror	26 %	25 %	28 %	33 %	18 %
Kläder / Skor	55 %	46 %	65 %	72 %	35 %
Skönhet / Hälsa	34 %	22 %	47 %	44 %	22 %
Böcker / Media	39 %	36 %	42 %	43 %	33 %
Hemelektronik	35 %	46 %	24 %	45 %	24 %
Möbler / Heminredning	26 %	22 %	29 %	36 %	13 %
Barnartiklar / Leksaker	18 %	17 %	19 %	26 %	7 %
Sport / Fritid	34 %	38 %	28 %	43 %	22 %
Bil / Båt / Motor / MC-tillbehör	11 %	19 %	3 %	12 %	10 %
Byggvaror	9 %	12 %	7 %	12 %	6 %
Inget av ovanstående	5 %	6 %	4 %	4 %	6 %
Jag kommer inte e-handla efter pandemin	8 %	8 %	8 %	3 %	14 %

Så många lånar pengar av nära och kära

Skuldfria svenskar? En undersökning från bank- och finansgruppen Svea visar att endast sju procent av svenskarna lånar pengar av sina bekanta. Fyra procent av svenskarna uppger dock att de har skulder på över 10 000 kronor. Och främst är det föräldrarna som får agera långivare.

Genom mobila banker och tjänster som Swish är det idag både snabbt och enkelt att låna pengar av varandra. Men hur vanligt är det egentligen att låna av nära och kära? Vår undersökning visar att enbart sju procent av svenskarna har en skuld på över 500 kronor till en annan privatperson. Främst lånar vi pengar

av våra föräldrar, det svarar nästan var femte svensk. Därefter är det vanligaste att låna av sin partner. Sju av tio uppger dock att de aldrig skulle låna av någon annan.

Det är inte ovanligt att situationer uppstår i vardagen när kostnader behöver delas och kvittas mellan flera personer, till exempel i en relation

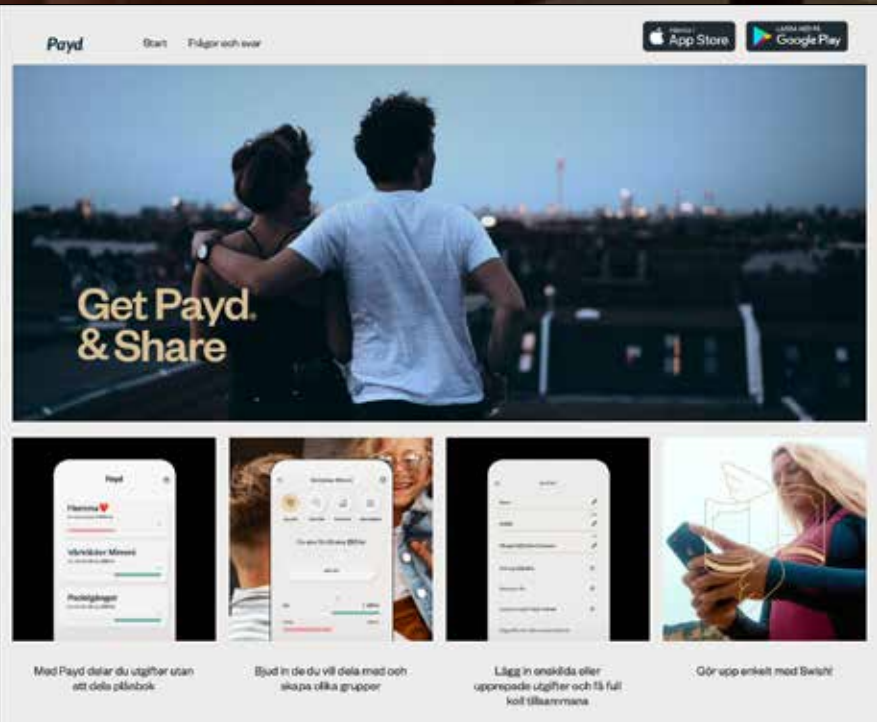
eller under en resa med vännerna. För att göra det enklare att hålla reda på gemensamma utlägg har vi nu utvecklat verktyget och appen Payd där du smidigt kan dela på kostnaderna. Och även göra upp direkt i appen med Swish, säger Paulina Dackander, Affärsområdesansvarig för lösningar inom privatekonomi på Svea Ekonomi.

Så här svarade deltagarna
Har du personliga skulder idag till någon/några personer som betalat en utgift åt dig (ej lån via bank eller liknande)?

Lånebelopp	Totalt
Ja, 501 - 1 000 kr	1 %
Ja, 1 001 - 2 000 kr	0 %
Ja, 2 001 - 5 000 kr	1 %
Ja, 5 001 - 10 000 kr	1 %
Ja, 10 001 - 50 000 kr	2 %
Ja, 50 001 - 100 000 kr	1 %
Ja, 100 001 - 500 000 kr	1 %
Ja, 500 001 - 1 000 000 kr	0 %
Ja, över en miljon kronor	0 %
Ja, men jag vet inte summan	0 %
Nej, inga personliga skulder till någon/några personer som betalat en utgift för mig på över 500 kr	92 %
Vet ej	1 %

Vem lånar du främst pengar av ?

Person jag lånar av	Totalt
Föräldrar	18 %
Partner	8 %
Vänner	2 %
Syskon	1 %
Släktingar	1 %
Kollegor	0 %
Annan person	0 %
Ingen, lånar aldrig pengar av andra	69 %
Vet ej	0 %

Ansökan om skuldsanering ökar bland unga

Antalet unga vuxna mellan 18 och 30 år som sökt skuldsanering hos Kronofogden har fördubblats på ett år. Vad är det som har hänt? Svaret är att ungas kunskap om ekonomi är väldigt låg.

Det ska sägas direkt att det inte bara är bland unga som ansökningarna om skuldsanering har ökat. Som diagrammet visar har det ökat i alla ålderskategorier utom de äldsta. Och den generella ökningen beror till stor del på att Kronofogden lanserat en e-tjänst som gör det lättare att söka.

”Vi lever i ett samhälle med lättillgängliga krediter och där alltfler tjänster abonneras.”

Per Olof Lindh

– Nu gäller det mer än någonsin att vara beredd att fatta obehagliga beslut. Du kanske måste säga upp en person som inte bara är medarbetare, utan också har blivit en vän och kollega som du håller av.

Men att andelen unga som söker skuldsanering ökar så snabbt är ändå oroande. Till saken hör att många av dem får avslag på sin ansökan. Deras skuldbörda ligger enligt Per-Olof Lindh, enhetschef på Kronofogden, ofta kring 40 000–50 000 kronor – och det handlar ofta om konsumtionslån och/eller spelskulder.

– Skulderna är för små för att de ska bli föremål för skuldsanering. Dessa personer behöver en annan typ av hjälp, säger han.

Varför vänder de sig inte exempelvis till sina föräldrar?

Per-Olof Lindh tror att det finns tre svar på den frågan:

- 1 De är ovana att prata med sina föräldrar om pengar
- 2 De tycker det är pinsamt att ha spelat bort sina pengar – det går ofta mycket snabbt
- 3 De googlar sig lätt fram till Kronofogden och tycker skuldsanering verkar enkelt och bra

Men verkligheten ser annorlunda ut. För unga vuxna som inte fått någon privatekonomisk skolning vare sig av föräldrar eller skolan är det moderna kreditsamhället fullt av fallgropar.

– Om man ser till framtiden är utvecklingen oroväckande. Vi lever i ett samhälle med lättillgängliga krediter och där alltfler tjänster abonneras. Vår bild är att dagens ungdom inte kan ekonomi och de vet inte vad de ger sig in på när de tecknar ett treårigt mobiltelefonavtal eller surfar in på en spelsajt. Vi har inte sett den här trenden tidigare. Förr var de som sökte skuldsanering ofta mellan 35 och 55 år och hade drabbats av skilsmässa, arbetslöshet eller sjukdom, säger Per-Olof Lindh.

En annan skillnad är att förr fick de skuldsatta löneutmätning under ett antal år och först därefter sökte de skuldsanering. Nu går de direkt på vad som verkar vara den lätta vägen.

Hur mycket är spelskulder?

Hur stor andel av de unga skuldsatta har dragit på sig spelskulder? Omkring 15 procent, bedömer Per-Olof Lindh. Men mörkertalet är stort. Eftersom man inte får låna pengar av spelbolagen, finns det ingen statistik över vilka fordringar som går till spel.

– Alla anger inte heller spelskulder som skäl till att de behöver skuldsanering, eftersom de tror att det gör det svårare att få den beviljad. Det stämmer också, om det rör sig om en

person som är mitt uppe i ett spelmissbruk. Men om man har slutat och verkligen försökt betala sin skuld, är det inget hinder, säger Per-Olof Lindh.

I övrigt är det framför allt konsumtionslån som gör att ungas ekonomi kollapsar.

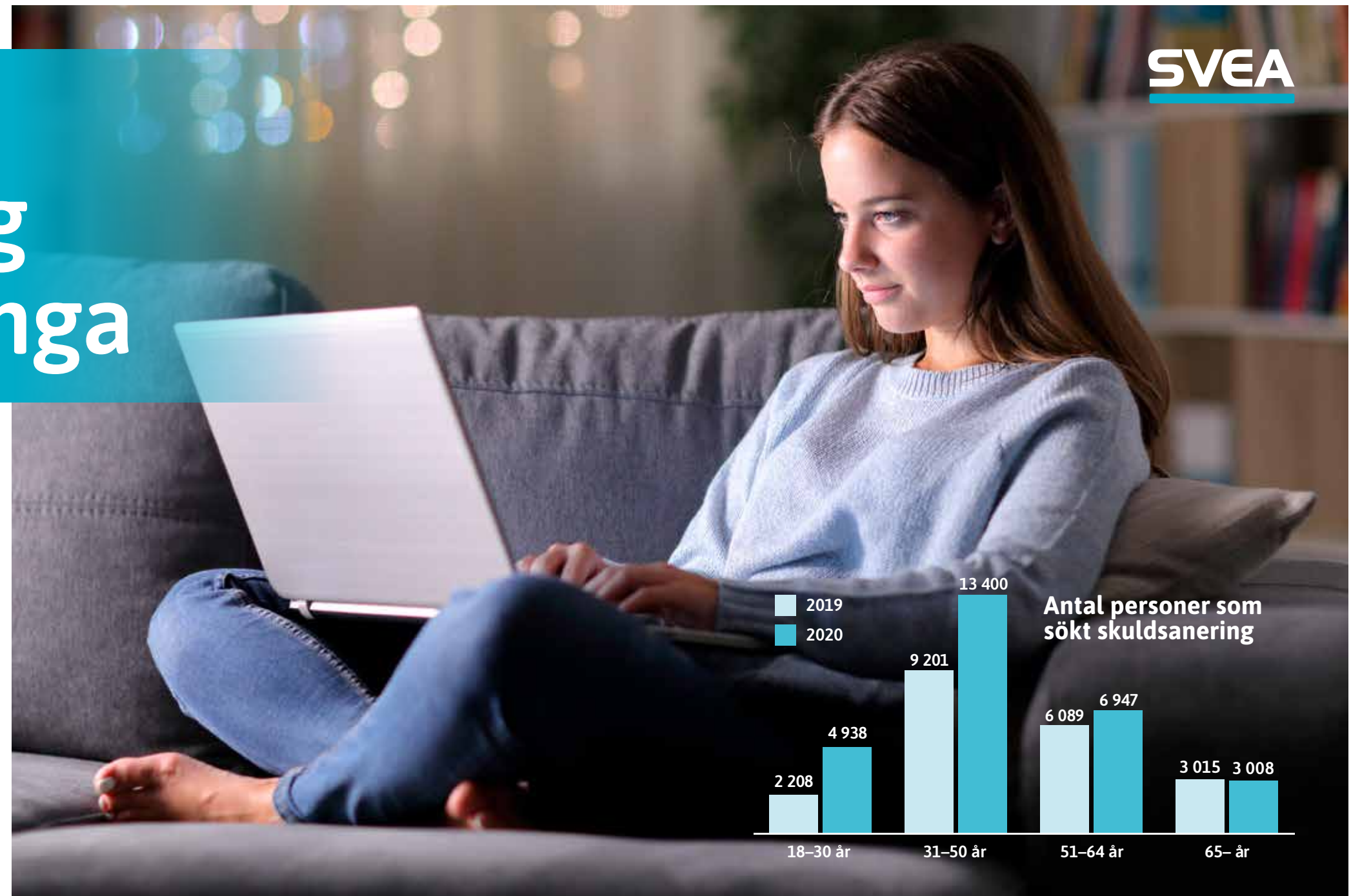
Vad behöver göras?

För Per-Olof Lindh är det solklart att ungdomar behöver lära sig mer om privatekonomi. Föräldrar måste lära sina barn, eftersom skolan inte gör det. Men skolan borde. Per-Olof Lindh anser att ämnet ”hushållsekonomi” borde bli en mer naturlig del av utbildningen under större delen av grundskolan. Och så anser han att långivarna borde bli bättre på att

jobba förebyggande. Nu har politikererna genom lagstiftning försökt försvårat för SMS-lånen, men det räcker inte.

– Jag inser att det är svårt att göra en kreditbedömning på unga som kanske aldrig har haft lån tidigare. Men jag önskar man kunde ha någon slags varningstext på konsumtionslån, ungefär som på cigarettpaket.

På sätt och vis är det bra att långivarna behandlar alla lika, men Per-Olof Lindh menar att de måste ta hänsyn till att de unga kan råka extra illa ut. De lånar ju i många fall bara till konsumtion. Eller spel.

Snabba klipp på börsen är svårare än du tror

Egentligen är det ju superenkelt: Köp aktier när de är billiga och sälj när de är dyra. Men det är en tulipanos som är mycket lättare att säga än att göra. Här berättar forskaren vad du bör göra för att lyckas.

Aktiemarknaden håller på att förändras. Det visar inte minst de senaste turerna i det amerikanska bolaget Gamestop, där småsparare snackade ihop sig på sociala medier för att köpa aktien i syfte att driva upp kursen. Den steg också flera hundra procent, men rasade därefter. Troligen hann de flesta småsparare inte sälja i tid.

Gamestop var ingen engångsföreteelse. Sociala medier spelar en allt större roll när det gäller aktiekurser. Det är inte något dåligt i och för sig, utan en del av den så kallade demokratiseringsprocessen på de finansiella marknaderna, där vanligt folk lättare kan ta del av information och själva göra aktieaffärer. Men det gör det inte lättare att fatta kloka beslut.

Anders Anderson är chef för Swedish House of Finance, ett forskningsinstitut vid Handelshögskolan i Stockholm. Han intresserar sig för finansiell psykologi, alltså hur människan tänker när hon handskar med sina pengar. Det skulle kunna gå mycket bättre, bara man tänkte efter före. Eller snarare – om man inte tänker och agerar alltför mycket.

– Det finns en hets i sociala medier där det särskilt bland unga människor finns en tendens att vilja tjäna mycket pengar snabbt. Men då tappar de risktänket och deras agerande har egentligen ingenting med sparande att göra. Vill man spara klokt måste man vara långsiktig och hållbar, säger han.

Vad ska man tänka på om man vill spara klokt?

Om man då vill spara i aktier på ett klokt sätt, vad ska man tänka på? För det första gäller det att ha rätt förväntningar. Enligt Anders Anderson är det rimligt att dubbla sin insats på börsen vart tionde år – i snitt. Alla är inte lika bra. För det andra ska man sprida sina risker, och alltså satsa på fonder eller en diversifierad portfölj av aktier. För det tredje ska man inte vara

alltför aktiv. Anders Andersons forskning visar att frenetiska omplaceringar får sämre avkastning jämfört med dem som oftare sitter still i båten.

– Vi gjorde en studie på internet-mäklare när de var nya kring millennieskiftet. Vid en viss tidpunkt hade de extremt aktiva aktieplaceringar förlorat hälften av det de hade tjänat, jämfört med om de inte hade gjort något alls. För de flesta är det alltså inte bra att vara för aktiv. Och framför allt inte bara investera i enstaka aktier.

Det gäller att ha en strategi

Ytterligare en sak är att inse att det är ytterst svårt att hitta exakt rätt tillfälle för köp och försäljning. Dessa tidpunkter ser man oftast bara i backspegeln, och då tvingas de flesta sparare konstatera att de gjorde fel. Därför gäller det att ha en strategi.

– Det är lätt att dras med. Vi människor reagerar på den information som lättast är tillgänglig. Sociala medier förstärker effekten av detta, men det är oftast inte den bästa eller säkraste informationskällan när man vill fatta kloka investeringsbeslut. Vi tenderar också att tro att vi är bättre på vad vi gör än vad vi egentligen är, säger Anders Anderson.

Särskilt unga personer har en övertro på sin egen förmåga. Ju mindre man kan om aktiemarknaden (eller för den delen om något alls), desto sämre förstår man hur lite man vet. I själva verket kräver det stor kunskap och lång erfarenhet att köpa och sälja aktier och få god avkastning. Det är ju till och med svårt för proffsen, till exempel fondförvaltare, att kunna leverera högre avkastning än index.

– Det vi ser är snarare att den allmänna kunskapen om ekonomi är relativt låg, speciellt bland unga. Och det trots att viktiga finansiella beslut flyttas från staten till individen. Numera måste man spara mer till egen pension och de flesta behöver låna till sin första bostad. Det kräver högre kunskapsnivå, men utbildningen har inte hållit med.

”Särskilt unga personer har en övertro på sin egen förmåga.”

Anders Andersson

Vilka är fallgroparna

Vilka fallgropar ska man då undvika om man vill lyckas på sikt med sina aktie- eller aktiefondsaffärer? Här är Anders Andersons tips:

1 Var medveten om din egen oförmåga. Studier visar att de som är dåliga på något, tror att de är genomsnittliga. Då ökar risken att du misstolkar information, handlar för ofta och har för låg riskspridning. Fondsparande är det bästa alternativet för de allra flesta.

2 Sök inte bara bekräftande information. Om du bara läser sådant som bekräftar vad du redan trodde, lär du dig aldrig av dina misstag. Följ därför dina placeringar även när marknaden går ner och inte bara när den går upp.

3 Lita inte på lättillgängliga chattforum och liknande. Där grasserar åsikter och rykten, och det är svårt att veta vad som är fakta. Diskussionerna kan vara speciellt livliga när det gäller små och unga företag som är dåligt genomlysta. Sådana aktier är mer riskfyllda än de i etablerade stora bolag.

Vänta inte med husaffärer – trots osäker marknad

Villapriserna stiger snabbt och kan falla när pandemin avtar. Men behöver man köpa hus, är det ingen idé att vänta. Rätt tajming är svår att nå. Det säger Robert Boije, chefsekonom på statliga SBAB.

SBAB är statens egna bolåneinstitut och en av de aktörer som lånar ut pengar till svenskar som köper bostad. SBAB:s chefsekonom Robert Boije har därför bättre koll på vad som händer på bostadsmarknaden än de flesta andra. Under pandemiåret 2020 steg villapriserna med i snitt 13 procent enligt Svensk Mäklarstatistik, medan priserna på bostadsrätter steg med 7 procent. Det var ovanligt mycket, även om bostadspriserna har stigit i flera decennier.

– Prisuppgången förra året var till stor del en pandemieffekt. Arbetslösheten blev inte så stor som många befarade, folk som jobbade hemma märkte att de behövde mer plats och eftersom annan konsumtion fick stå tillbaka hade många god ekonomi, säger Robert Boije.

Utbudet av villor har varit relativt lågt

Just villor med mer yta och trädgård har varit prioriterade, vilket har dragit upp priserna. Samtidigt har utbudet varit lågt – de som bött i stora villor har inte velat sälja just i år. Även nyproduktionen av villor har varit låg under lång tid. Det är förklaringen till att huspriserna har stigit mer än bostadsrätterna.

– Vi bedömer att det är en pandemieffekt eftersom det normalt är inkomster och ränteläget som förklarar prisutvecklingen. Den vanliga prognosmodellen kunde inte förutse den här uppgången, säger Robert Boije.

Men om pandemin ligger bakom den relativt stora prisuppgången – innebär det att priserna kommer att rasa den dagen alla är vaccinerade och smittspridningen försvinner?

återgår till det normala kan det få en återhållande effekt på bostadspriserna.

Om man står i begrepp att köpa en villa eller bostadsrätt – borde man vänta då och se om priserna kommer ner? Eller omvänt, om man ska sälja, bör man skynda sig?

– Man vet aldrig vad som händer. Det kan komma en ny coronavåg, vi kan få in ytterligare mutationer. Jag tror det är svårt att välja exakt rätt tidpunkt utifrån den typen av händelser. Behöver du en bostad, leta då efter en. Men köp inte alltför dyrt, det är viktigt att ha marginal i ekonomin.

Enligt Riksbanken väntas styrräntan (som styr de korta boräntorna) fortsätta att ligga mycket lågt de närmaste tre åren. I dag är den 0 procent. Men enligt Robert Boije innebär det inte automatiskt att alla boräntor ligger stilla.

– Det är främst långräntorna som påverkar bostadspriserna och vi tror att långräntorna kommer att stiga tidigare och något mer än korträntorna. Det kan ha en hämmande effekt på bostadspriserna.

Svenskarna har haft ett högt sparande i flera år, och under pandemin har det blivit ännu högre. Till viss del kan det ha att göra med att kravet på amortering av bolånen hävts som en av statens åtgärder för att underlätta under pandemin. För dem som inte förlorat jobbet eller inkomst under pandemin kan det ha lett till ett ökat sparande. För dem som förlorat inkomst under pandemin kan det

slopade amorteringskravet i stället ha bidragit till att de sluppit sälja sin bostad, vilket kan ha haft en dämpande effekt på utbudet av bostäder. Det kan i sin tur hållit uppe priserna – men det är troligen en marginell effekt.

Amorteringskravet återinförs

Men nu har Finansinspektionen aviserat att amorteringskravet kommer att återinföras i höst. Hur påverkar det bostadsmarknaden?

– Jag tror inte det påverkar prisutvecklingen annat än på marginalen, eftersom bankerna hela tiden räknar med amorteringskravet när de beviljar bolån. Ett problem med kravet är att det utestänger många förstagångs köpare, eftersom det har lett till kraftigt höjda månadskostnader i regioner med höga bostadspriser, säger Robert Boije.

SVEA

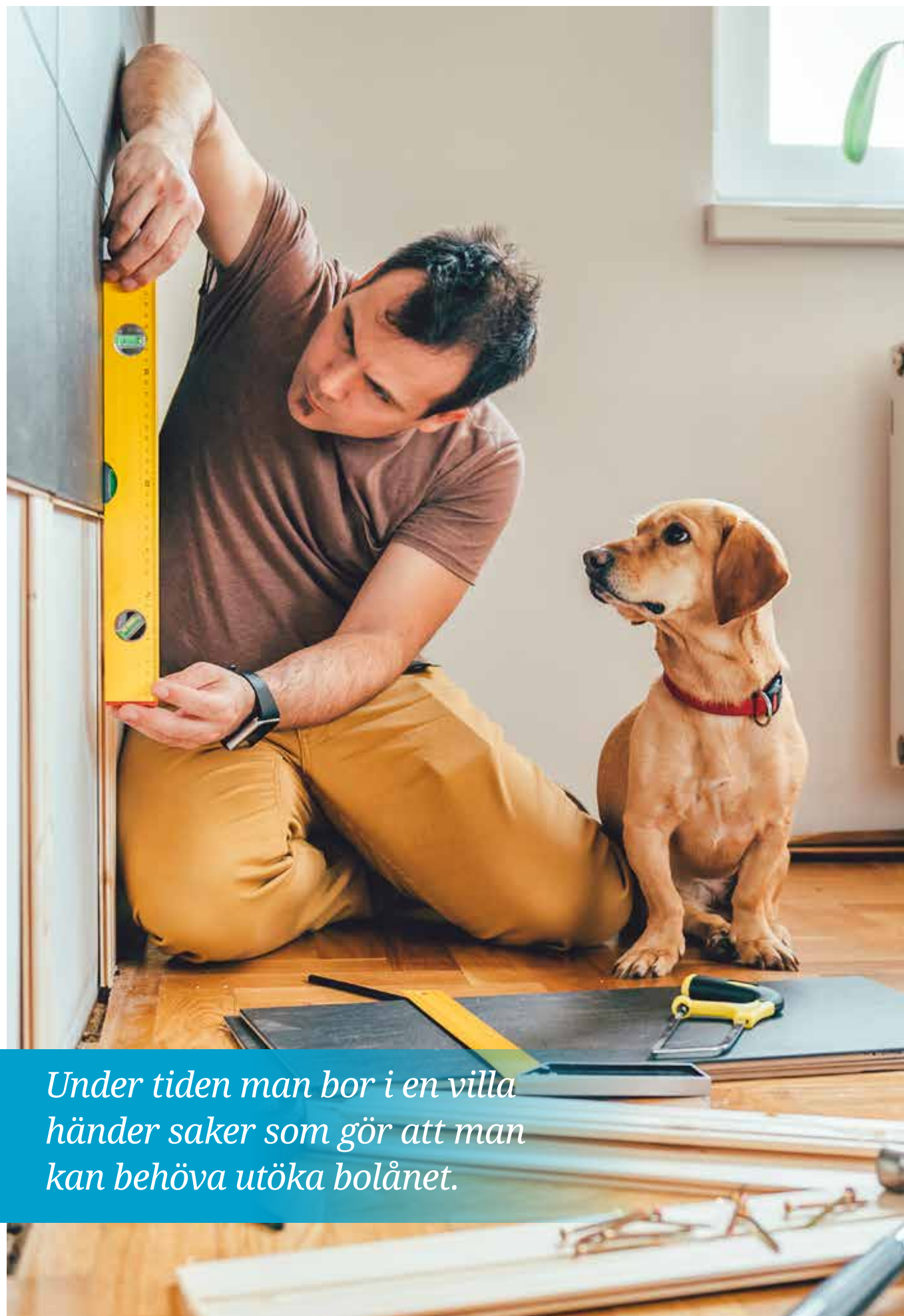
”Köp inte alltför dyrt, det är viktigt att ha marginal i ekonomin.”

Robert Boije

Svenskarna har prioriterat villor med större yta och trädgård under pandemin.

Under tiden man bor i en villa händer saker som gör att man kan behöva utöka bolånet.

Tilläggs lån utan att behöva flytta hela bolånet till ny bank

Många som behöver utöka sitt bolån får nej av storbanken. Då är nischbanken en möjlighet, men ofta kräver den nya banken att du flyttar över hela ditt bolån dit. Det skulle innebära en betydligt högre månadskostnad. Men det finns andra lösningar.

Under tiden man bor i en villa händer saker som gör att man kan behöva utöka bolånet. Om den egna banken säger nej, måste man ringa runt till andra banker för att söka lånet. Då är det inte ovanligt att den nya banken – oavsett om det är en storbank eller en nischbank – kräver att du flyttar över hela ditt bolån dit. Det kan fungera bra, om räntan är

acceptabel. Men hos de så kallade nischbankerna, är räntan ofta högre än hos storbanken. Det kan då bli en dålig affär att flytta över hela bolånet. Men det finns en möjlighet till, och det är att ansöka om ett tilläggs lån hos en långivare som inte kräver att du flyttar över hela lånet. Då kan du behålla ditt förmånliga bolån, och bara betala högre ränta på tilläggs lånet.

– Om en kund har låneutrymme kvar på sitt bolån, alltså upp till 85 procent av marknadsvärdet, då kan vi ge ett tilläggs lån upp till det beloppet. Förutsatt att kunden har råd med det, och det har de ofta. Ränteläget är så pass lågt. Vi tycker inte det är ok att kräva att kunden ska flytta över hela sitt bolån på kanske flera miljoner till oss.

Det säger Helen Bruhn, bolåneexpert på Svea. Det blir mer förmånligt för kunden att behålla sitt bolån hos storbanken till den lägre räntan, och det tycker hon är bra.

”Vi tycker inte det är okej att kräva att kunden ska flytta hela sitt bolån.”

Helen Bruhn

Får du lånet finns inget krav på att använda pengarna till något särskilt. Och det finns heller ingen övre åldersspärr för att få lån – något som är vanligt hos storbanker.

Räntan på lån med bostaden som säkerhet ligger på från 2,95 procent hos Svea, vilket är lägre ränta än vad konsumtionslånen normalt har. Behöver du låna utan att använda bostaden som säkerhet, är frånräntan omkring 5 procent.

Här är ett räkneexempel:

Säg att du har en villa med ett lån på 2 miljoner i en av storbankerna. Lånet löper på 50 år. Vi antar att räntan är 1,5 procent och du amorterar 2 procent per år. Efter 50 år kommer du att ha betalat totalt 2 751 250 kronor.

Nu behöver du låna 200 000 kronor. Din storbank säger nej, men ett par andra banker säga ja, fast med olika villkor. I följande exempel kan du se hur olika villkor slår:

Exempel 1:

Du går med på att nischbanken tar över hela lånet och utökar det med 200 000 kronor. Räntan är 3 procent och avgifterna 0. Efter 50 år kommer du att ha betalat totalt 3 852 750 kronor.

Exempel 2:

Du behåller ditt bolån men tar ett tilläggs lån på 200 000 kronor hos Svea. Räntan på tilläggs lånet är 5 procent och uppläggningsavgiften 8 000 kronor. Efter 50 år kommer du att ha betalat totalt 3 209 667 kronor, varav 2 751 250 till din storbank och 458 417 kronor till Svea.

Exempel 2 blir totalt 643 083 kronor billigare under lånets hela livstid.

Kostnaden för ränta och avgift av återbetalningen sjunker från 1 652 750 kronor till 1 009 667 kronor, alltså med 39 procent.

Det kan med andra ord vara ekonomiskt fördelaktigt att noga utvärdera de alternativ som finns den dagen du behöver söka ett tilläggs lån med din bostad som säkerhet.

Digitalt är det nya normala i mäklarbranschen

Både traditionella mäklarbyråer och techbolag använder sig i allt högre utsträckning av datadrivna lösningar för att förenkla köp- och säljresan. Står branschen inför ett tekniskt paradigmskifte – eller handlar det mer om en diversifiering av utbudet? Vi lät tre mäklande företag svara på den frågan.

Per Hedenmark är en av grundarna bakom appen Norban, där kunderna själva publicerar bostadsannonser på en så kallad "Pre-Market" för att kunna pejla av hur intresset för bostaden ser ut och få en uppfattning om ett möjligt slutpris.

Han menar att den digitala köp- och säljupplevelsen på bostadsmarknaden är här för att stanna, oavsett vilken typ av mäklarföretag man driver.

Mäklarens roll kommer att tonas ned

– Jag tror inte att vanliga mäklarfirmor kommer att försvinna för att bran-

"Det går inte att ta bort mäklarens roll, men den skulle kunna tonas ner litegrann."

Per Hedenmark

schen digitaliseras, men jag tror att vi har positionerat oss helt rätt. Det går inte att ta bort mäklarens roll, men den skulle kunna tonas ner litegrann.

Tjänster där kunder visar och säljer sina objekt helt själva kommer att fungera i viss utsträckning, men det kommer alltid att vara en nischprodukt för de som är helt säkra på att de vill genomgå hela processen själva.

På Norban tror man att vägen framåt kommer att handla om att förbättra kundupplevelsen genom att erbjuda ökad kontroll, högre transparens och lägre arvoden.

– Hybridmodellen, där du använder dig av mäklare men digitaliserar så många element du bara kan runt omkring det, kommer att vara den modell som tar flest marknadsandelar framöver, säger Per Hedenmark.

Den redan påbörjade digitaliseringen av mäklarbranschen ser han som en naturlig utveckling – som har accelererats av pandemin.

– Många uppskattade nog att man kunde starta sin försäljning på distans under den här perioden. Alla aktörer har fått anpassa sina processer under pandemin – och alla har märkt att det har fungerat över förväntan.

Med Go sköter säljaren hela bostadsaffären

Andra som var tidigt ute med att lansera en digital tjänst anpassad för coronarestriktioner var Mäklarringen. Med tjänsten Go sköter säljaren hela bostadsaffären – från värdering till

"Branschen har blivit duktigare på digitala visningar de senaste åren"

Filip Gröholt

visning – digitalt.

– Vi jobbar med Go på samma sätt som vi jobbar med vanliga fastighetsaffärer, med några avgörande skillnader: Kunderna håller själva i visningar och skriver sina egna objektbeskrivningar. Som mäklare jobbar jag som vanligt gentemot både köpare och säljare, fast på distans, säger Filip Gröholt, fastighetsmäklare på Mäklarringen.

Uppstickaren Blok har hittat ett annat sätt att jobba digitalt med bostadsförsäljning. Där erbjuder man en köptjänst där du som köpare berättar hur och var du vill bo. Sedan matchar Blok köparens önskemål gentemot en

Det digitala kommer att vara det nya normala

"Blok matchar köparens önskemål gentemot en databas med alla bostadsrätter som existerar."

Karin Hamberg

databas med alla bostadsrätter som existerar. Därefter hör man av sig till ägarna och berättar att man har en potentiell köpare.

– Det här med att flytta är – oavsett om man flyttar av positiva anledningar eller inte – något av det mest psykiskt påfrestande vi människor går igenom i vår vardag. Vi vill förbättra och förenkla den här processen så mycket som möjligt, säger Karin Hamberg, vd på Blok.

Där kallar man sig inte uttryckligen för ett mäklarföretag, utan ser sig snarare som ett komplement till branschen där teknik, utvecklare och mäklare alla spelar viktiga roller. På Blok tror man att fler aktörer skulle ha nytta av det här perspektivet.

– Vi är inte digitala för sakens skull, utan använder teknologin för att lösa problem som både köpare och säljare upplever. Många bolag talar i dag om

"nyttan av data", alla vet att det är viktigt att samla in big data för att kunna hävda sig på morgondagens marknad. Men om man inte tolkar den datan eller bygger nya lösningar utifrån den, är datan helt värdelös. Hon menar att det inte finns någon större poäng med att tala om digitala och traditionella mäklare längre. Världen kommer att förändras – vare sig vi vill det eller inte.

– Det är bara att titta på hur vi handlar mat eller reser i dag, det sker stora förändringar inom alla områden. Jag har svårt att se att vi kommer att tala om "digitala" och "vanliga" mäklarbolag i framtiden. Det digitala kommer att vara det nya normala. Det är inte som att du säger att du ska ta en "digital taxi" när du tar en Uber i dag, bara för att den råkar bygga på en teknisk lösning.

Glad sommar!

svea.com

SVEA

Solna
SE-169 81 Solna
Sverige

Evenemangsgatan 31
Tel: +46 8 735 90 00

Göteborg
Box 2149
SE-403 13 Göteborg
Sverige

Otterhälllegatan 12 B
Tel: +46 31 17 25 45

Åseda
Box 116
SE-364 21 Åseda
Sverige

Sveavägen 1
Tel: +46 8 735 90 00

Svea Ekonomi AB (publ)
svea.com
info@svea.com

Org. nr: 556489-2924
Säte: Stockholm

Följ oss i sociala media

